

# טיב הקהילה

**פר' נח**  
**ו' חשוון תשפ"א**  
המסע לפי אופק דרושלים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

**הדרה"ג** 5:23  
**מוצ"ש"ק** 6:34  
**ר"ת** 7:09

סוף זמן קריאת שמע וחפילה

**סוק"ש"א** 8:51 | **סו"ת א'** 10:02  
**סוק"ש ב'** 9:36 | **סו"ת ב'** 10:32

**המסע לפי שיעור קיץ**

ליון מס':  
**538**

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מנורנו ורבנו הרה"צ

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

## טיב הפרשה

### בתחבולות תעשה לך מלחמה

הדרישה לשבח לעורר גיאות, ועל כן יש לשקול שלא להחזיק שוב במידה זו, אולם מאידך יש לומר שדוקא הקטנות נותנת טעם שלא להרפות ממידה זו, כי אם יחזיק רק במידת ה'דורשים לגנאי ויקטין מעשיו בעיני עצמו, תביאנו הקטנות לידי עצבות, ועל כן אין מנוס מלהחזיק בשניהם יחד, וכשרואה שיצר העצבות מעורר בו עצלות יתחזק בשמחה על שהינו זוכה לעשות נחת רוח במעשיו, ויחשיב כל פעולותיו עד מאוד, אולם בראותו שכתוצאה מכך מבקש היצר לכבדו בגיאות, אז תיכף ישנה השקפתו להמעיט בעיניו את ערך פעלו. והדברים חוזרים חלילה כי אז ישנה גם היצר את עורו ומתוך נימה של עצבון יסכים גם הוא לדעתו שאין מעשיו נחשבים לכלום, ואז תיכף ימלט את נפשו מצפרניו, ויגבה לבו בדרכי ה' לדרוש שוב לשבח, ויעורר השמחה על שזוכה להקדיש את זמנו להשי"ת ולתורתו, כנ"ל. ועל זה הדרך יצלל מכל היצרים.

וכמו ששמעתי מהגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל, על מה שכתוב בתורה שאמר ה' לקץ (בראשית ד, ט) 'הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ', דהביאור הוא כך: 'אם תיטיב' - אם האדם מחשיב את עצמו שהוא עושה טוב, אז מגיע הוא ל'שאת' היינו 'גאוה', שהיא אֵם כל חטאת, ואם כן לכאורה מוטב שלא להחשיב את מעשיו. 'ואם לא', שמחשיב את עצמו ועבודתו כ'לא' הגמור, היינו שאינו מחשיב את מעשיו לכלום - הרי שהוא עוד יותר גרוע, שהרי 'לפתח חטאת רובץ', כלומר, אז מתעורר יצר העצבות ומשברו על שאינו בר הכי לעשות איזה עבודה רצויה לשמים. ונמצא שאין דרך להינצל מן היצר, ומתי העצה לזה? - 'נע ונד תהיה בארץ' (שם טז), עליו להיות תמיד נודד ממחשבה למחשבה, אם היצר אומר לו שאינו כלום עליו להחשיב את מעשיו, ואם אומר לו שהנו בר הכי עליו למצוא דופי במעשיו, ואז יהיו תורתו ועבודתו רצויים לשמים.

עבודה כזאת ראיתי אצל מחותני הרב הגאון רבי זונדל קרוזר זצ"ל, רבי זונדל היה נוהג שלא לאכול בשר בימות החול, ונימקו עמו כי אמרו חז"ל (פסחים ס"ט) שעם הארץ אסור לו לאכול בשר. ומי שהכיר את רבי זונדל היה יודע שהיה איש אמת, ואילו לא החזיק את עצמו לעם הארץ לא היה מחזיק במנהגו זה, כי מושג של עונה חיצונית היה ממנו והלאה. פעם נודמו לי שעת הכושר ושאלתי אותו, 'למדניו רבינו! האין הנכם יכולים להחזיק עצמכם לעם הארץ? הרי חיבתם חיבורים על כל מקצעות התורה, והרי ספרי 'אור החמה' על התורה ועל הש"ס מונחים לפנינו ומעידים על התואר הראוי לכם, והאין יכולים אתם להתקיים עם השקפה זו שהנכם עם הארץ?'

והשיב לי רבי זונדל: 'בכל פעם שמתעורר בי מחשבות כעין אלו מיד הנני נותן את דעתי להביט אחור בצדיקי אמת מהדורות שעברו, והנני חושב לעצמי שהחיבורים שלי הם אכן חיבורים המסייעים לבני דורינו, אך אילו היו ספרים אלו בשנים קדמוניות, ואפילו רק בדורו של החזון איש לא היו אלו נחשבים לכלום'. כך השיב לי רבי זונדל בענותנותו, בענותנותו אמרנו, כפי שיעיד כל המעיין בספריו, כי האמת הוא שדבריו מתוקים ומאירים עינים, והיה ראוי להעלות גם על שולחנם של התלמידי חכמים שבדורות הקודמים.

### תמים היה בדרתיו (ו, ט)

ברש"י: יש מרובותינו דורסים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה כדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורסים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה כדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום: לכאורה קשה, שאם יכולים לדרוש את נח לשבח למה שידרשוהו לגנאי? ועוד יש להבין כונת רש"י בלשונו הסתום 'יש מרבותינו מבלי לפרש שמותיהם בו בשעה ששמות הדורשים מופיעים בפירוש בגמרא (שמו"ק ט) הלא המה ר' יוחנן ויש לקיש, וגם אם היה לו לרש"י איזה כוונה לטתום ולא לפרש מי הם הדורשים, יש להבין מדוע לא אמר בזה הלשון: 'פלוגתא היא בגמרא חד דורש לשבח' וכו', שהרי ממשמעות לשונו 'יש מרבותינו' יכולים לטעות ולחשוב שרבים מרבותינו נטלו חלק בצדדי הפלוגתא, ולאמיתו של דבר לא נחלקו בדבר כי אם שניים מחכמי הגמרא.

ואפשר לומר שבא רש"י להורות לנו את דרכי העבודה הרצויים. דהנה, מאז ומעולם נחלקו גדולי וגאוני אומותינו איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם בדרכי העבודה, יש מרבותינו שאמרו שעל האדם להחשיב כל פעולה שהוא עושה להקב"ה ולעורר בכך את שמחתו על שזכה בקיומם, כי בכך יתעודד להרבות בהם כהנה וכהנה, ויש מרבותינו שאמרו שעל האדם להקטין כל פעולה ולחשוב מחשבות שעדיין לא נגע כמלאו נימה בעבודה האמיתית, רבותינו אלו שוללים את דעת רבותינו דלעיל, מתוך טענה שמהלכם עלול להביא את האדם לידי גיאות.

וזוהו שרמז רש"י בדבריו 'יש מרבותינו הדורשים לשבח', כי הללו אומרים שיש להחשיב כל מעשה טוב שהאדם עושה, ולדעתם היה גם נח בעצמו דורש לשבח שמעשיו חשובים מאוד, והוא בעצמו היה אומר, אילו הייתי בדורו של אברהם הייתי צדיק יותר, כלומר, מלבד מה שהנני שמח בחלקי על שזכיתי לעורר נחת רוח להקב"ה במעשיי, יש בי מעלה נוספת בזה שברצוני להיות בדורו של אברהם, כי אז היה אברהם מאיר את עיני ושכלי, והיה ביכולתי לעבוד את השי"ת ביתר שאת, והייתי צדיק יותר, ומכח רצון זה מתעלים מעשיו ונחשבים כלפי שמיא כאילו אכן קיימתם בשלימות כבודו של אברהם, שהרי הנני בכלל אלו שעליהם אמרו חז"ל (ברכות א) 'חשיב לעשות מצוה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה', כך היה נח נוהג לדעת רבותינו הדורשים לשבח כדי לעורר חשקו להרבות עוד ועוד מעשים טובים. אולם 'יש מרבותינו הדורשים לגנאי' כי על האדם להקטין מעשיו, שמא יבוא ח"ו לידי גיאות, ולדעתם היה גם נח מקטין עצמו באמרו שלעומת מדרגת אברהם אין מעשיו נחשבים לכלום.

והביא רש"י את שתי הדיעות כדי להורות שבימינו מן הראוי שנדרוש כשתיהם, כי לפעמים יש צורך לעבוד את השי"ת בדרך זו ולפעמים בדרך זו, ורק על ידי האחיזה בשני הדרכים יצלל ממזימות היצר. דהנה בימי קדם היו בעלי נפש שאכן ידעו היטב להבחין בין התחזקות להתפארות, ורק בימיהם היו שנטו לומר שהדרישה בשבח הינו נחלת הכלל, ואין לחוש שמא יערבו ההמונים התחזקות עם התפארות, שונים פני הדברים בימינו שנתקטנו המוחין, וכתוצאה מכך עלולה

## טיב המערכת

### • וידו הגשם על הארץ •

מעשה במלך אחד שבנו חביבו חטא לפניו, כעס המלך על בנו, וציוה לגרשו אל ארץ גזירה, אחר הדברים האלה נתעוררו רחמי האב על בנו ורצה להמתיק לו את הגזירה, מיד ציוה על עבדיו לבנות לו ארמון מיוחד המוסתר כולו בעפר ואדמה, וכל הרואה את המקום חושב שהינו נמצא במקום מדבר שממו, בנו העבדים את הארמון כמצוות המלך, והמלך העתיק את מקום משכנו לאותו ארמון ומשם היה משגיח על בנו לראות ששלומו טוב ושלא חסר לו דבר, ובן המלך היה יושב באותו מקום כשהוא עצוב ודואב, ובכל פעם ש'במקרה' עבר שם אדם, היה הבן מספר לו כיצד גרשו אביו למקום זה ולא ריחם על בנו..

יום אחד עבר שם 'במקרה' אחד מחכמי המלך, ניגש אליו בן המלך וסיפר לו כיצד השליכו אביו המלך לארץ גזירה זו, אמר לו החכם, ומדוע אינך מבקש ממנו רחמים? מדוע אינך נופל לרגלי המלך ומבקש את סליחתו בבכי ובתחנונים? התפלא הבן: כיצד זה אפול לרגליו כשהוא שלחני אל מקום נידח זה והוא רחוק ממני כרחוק מזרח ממערב? ענה החכם ואמר: דע לך כי באמת אינך רחוק כלל מהמלך, החיפך, הנך נמצא קרוב מאוד אל המלך, והוא יושב ומשגיח עליך כל רגע ורגע, דבר אליו ואני בטוח שהוא ברוב רחמינו יסלח לך.

גם כשהחליט הקב"ה להביא כליה על דור המבול, הוא המתין מאה ועשרים שנה עד שנוח בנה את התיבה, ואח"כ חיכה עוד שבעה ימים אחרי שמת מתושלח, וגם אז כשכלו כל הקיצין ואנשי הדור לא חזרו בתשובה, התחיל המבול לרדת בצורה של גשם, כדי שאם יחזרו בתשובה יהיו אלו גשמי ברכה.

לפעמים אנו נחוש חושבים ואפילו בטוחים כי חלילה 'לכלת הרעה מאת המלך', אבל האמת היא שגם כשנראה שכלו כל הקיצין, הקב"ה נמצא שם איתנו בכל מצב ומחכה לתשובתנו, גם אם המבול כבר התחיל לרדת, עלינו להאמין כי אם נחזור בתשובה יתהפך הכל עלינו לטובה, ומי המבול היפכו להיות גשמי ברכה.

(ע"פ ספר חזקוני טו)

ניתן לשפוע את שיחותיו של פורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב  
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320



**הלכות הזכרת ושאלת הגשם ב'**

- א. מי שמסופק אם הזכיר מוריד הגשם בתפלתו, (במקום שאין מזכירין טל בימות החמה), עד שלשים יום הרי הוא בחזקת שהתפלל כהרגלו עד עתה בימות הקיץ ולא הזכיר גשמים, וצריך לחזור, לאחר שלשים יום אינו צריך לחזור, שכבר נתרגל לשונו לומר כהלכה, ומן הסתם אמר כהרגל לשונו (סי' קי"ד ס"ח ושר"ע הרב ס"ט).
- ב. אם ברור לו שהיה בדעתו להזכיר מעין המאורע בתוך התפלה, ולאחר זמן מופלג נפל ספק בלבו אם הזכיר בתפלה או לא, אין צריך לחזור, אבל אם נתעורר הספק מיד אחר התפלה הרי זה צריך לחזור (מ"ב סק"ח).
- ג. אם מתפלל מתוך הסיפור וקיפל שם הדף שלא ישכח להזכירו, הרי זה זריז ונשכר ומועיל (כה"ח סק"ז).
- ד. אם אמר תשעים פעמים 'מחיה מתים אתה רב הושיע משיב הרוח ומוריד הגשם', (ולא יתחיל מאתה גבור כדי שלא יאמר השם לבטלה), שוב אינו צריך לחזור, ואפילו אם נפל ספק בליבו הרי זה בחזקת שהזכירו (סי"ב מ"ב סק"ט).
- ה. וכן הדין לענין שאלת 'ותן טל ומטר', אם אמר תשעים פעמים 'ואת כל מיני תבואתה לטובה ותן טל ומטר', (ולא יזכיר מתחילת הברכה כדי שלא יאמר השם לבטלה) הרי זה בחזקת שהזכירו (מ"ב סק"ט).
- ו. אם יש לו ספק אם אמר תשעים פעמים, לא נעקר החזקה, ולכן באופן כזה אם יש לו ספק הרי זה צריך לחזור (הליכות אבן ישראל).
- ז. יש מי שכתב שיש לאמרו לכתחילה מאה פעמים ואחד (מ"ב סק"א בשם החת"ס), ומכל מקום בדיעבד אם לא אמר רק תשעים פעמים אינו חוזר ומתפלל (מ"ב שם).
- ח. אם הרגיל עצמו מ"ה פעמים שהם כנגד חמשה עשר יום, משעברו אח"כ עוד חמישה עשר ימים, יש לו חזקה שאמר כהוגן (מ"ב סק"א).
- ט. ולפי זה אין צריך שיהיו שלשים יום שלימים, אלא כיון שהשלים תשעים תפילות ממילא הורגל לשונו לומר כהלכה (מ"ב סק"ז).
- י. ואם היה ש"ץ וחזר התפילה בשחרית ומנחה, די לו בשמונה עשר יום להשלים התשעים תפילות, ואם חיסר כמה תפילות מוסיף עוד יום או יומיים כפי מה שחסר לו (כה"ח סק"א).
- יא. והנה לענין שאלת טל ומטר, אע"פ שבגמר שלשים יום עדיין אין לו תשעים תפילות, אף דנחלקו הפוסקים בזה, מכל מקום נקטינן לקולא דשוב אינו חוזר ומתפלל, דספק ברכות להקל (מ"ב סק"ז).
- יב. אם שגג או פשע יום או יומיים ולא התפלל כלל, אעפ"כ לא הורע חזקתו בזה, אלא כל שהחזק ברוב אלו הימים דיו בכך, דכיון שלאחר שלא הזכיר איזה יום חזר אח"כ והזכיר עד תום שלשים יום, הרי זה בחזקה של שלשים יום, וכ"ש אם שאל טל ומטר בשומע תפילה וכדומה דודאי עולה לו (מ"ב סק"ז).
- יג. שאל טל ומטר אחר החג קודם ז' בחשוון, אינו חוזר התפילה (הלי"ש תפילה פ"ח ס"ח), וי"א דחוזר (בבית לו), וי"א שיחזור ויתפלל ויתנה שאם אינו צריך לחזור תהא תפילתו בתורת נדבה (מרא דשמעתא).
- יד. המסופק אם הזכיר מעין המאורע, וקטן אומר לו שהזכיר כהלכה, הרי זה נאמן, אע"פ שאינו כשר לעדות, מפני שאין כאן אלא גילוי מילתא בעלמא, ומה שיש כאן חזקה שמסתמא אמר כהרגלו לא הוי חזקה גמורה (הלי"ש שם ס"א).
- טו. אם לאחר שאמר תשעים פעמים רצופים, הרגיש שוב בלשונו שהוא טועה, אעפ"כ לא נשתנה ההלכה הקבועה בשו"ע שיכול לסמוך על הרגל לשונו, ומכל מקום אם הרגיש כך ג' פעמים ברציפות שהוא טועה בלשונו, אפשר שאינו מועיל לו מה שאמר תשעים פעמים רצופים, ואפשר שבאופן כזה יש לחוש גם לאחר שעברו שלושים יום, ומ"מ אם נזכר תוך כדי דיבור שטעה י"ל דדינו כמי שלא טעה ויכול לסמוך על הרגל לשונו (אשל אברהם תנינא קי"ד ס"ח).
- טז. יש מי שכתב דמי שידוע בבידור שדי לו בעשרים יום כדי להרגיל לשונו, אינו צריך שלשים יום, שלא אמרו שלשים יום אלא מפני שכן שיערו חז"ל דלסתם בני אדם די בכך, אבל ודאי אם ימצא מי שהוא יוצא מן הכלל, הסברא נותנת דמדודין בשלו (עיקרי הד"ס סי' ה' אות ג').

**טיב הפטרות**

**הספר שמרומם את אמידת ההפטרות מדי שבת בשבת**

**ספרים הרבה אין קץ**

עם הגיע לידנו הספר החדש 'טיב הפטרות' שזה עתה יצא ממכש המדפוס לא יכולנו לכבש את התפעלותנו, יצירת פאר של ממש, זאת על אף שארון הספרים היהודי מלא במאות אלפים של ספרים כמים שאין להם סוף, ובפרט בדרך האחרון שהוא ממש אכשר דורא כסספרים חדשים אינם חזון נדיר, מדי יום ביזמו יוצאים לאור ספרים חדשים ומשובחים, בין אם זה חיבורים עתיקים שמהדירים מחדש בפאר פנימי והדר חיצוני, ובין אם זה ספרים חדשים שמחבריהם עמלו עליהם ימים כלילות עד שזכו לראות את פרי עמלם יוצא לאור עולם. אם פעם היה זה חזון נפרץ למצוא יהודים כשרים שהיו מלאים ביראת שמים בפנימיותם אך יחד עם זאת לא ידעו צורת ספר מהו, היום השתנו הדברים מן הקצה אל הקצה, אין לך שום תחום בעולם הספר היהודי שלא יצאו עליו לפחות כמה וכמה ביאורים השווים לכל נפש ומקריבים את התורה לכל מי שרק משתוקק ללמוד, ואם בעבר הייתה התורה מונחת בקרן זוית ורק יחידי סגולה זכו להגות בה הרי שהיום אין לך אדם ישראל שיאמר רוצה אני ואינו יכול.

כהיום הזה אין שום תירוץ להשתמש מן הלימוד, הכל מובן לכל אחד, בשלל אופנים ודרכים, בין בספרים מבוארים שנדפסים בפאר והדר ובצורה המושכת את עין הקורא בו, ובין בשיעורי תורה לאלפים ולרבבות, מכל נקודה ברחבי הגלובוס אפשר להתחבר ולשמעו שיעור על כל נושא שהוא, כמובן שאין גבול לאיכות הלימוד ועומק העיון, אולם פשטות הדברים מובנים לכל אחד ואחד בלי יוצא מן הכלל, וזהו תופעה מבורכת ומעלה גדולה שלא היה במשך כל הדורות, בבחינת ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

המצב המבורך הביא שכמעט ולא נותר מקום לחדש חידושים בעולם הספר, כל מה שרק יעלה אי מי על דעתו להוציא בודאי כבר נמצא דוגמתו, צריך הרבה מקורות מהולה בשאיפה פנימית ואמתית לזפות את כלל ישראל בכדי להצליח ולהוציא לאור עולם דבר חדש נאה ומתוקן, דווקא בשל כך השתוממו לראות את הספר החדש 'טיב הפטרות' שיש בו הרבה מאד מן החידוש, ספר שהוא יצירה אמתית ומקורית שבודאי תביא תועלת רבה להוגה בו, וכפי שייסבר להלן על קצה המזלג ממש.

**צריך להגות בהפטרות כבפרשת השבוע**

המנהג להפסיד בניאי ביום השבת קודש לאחר קריאת התורה הוא מנהג קדום ביותר (י"א שהוא מתקנת עזרא), והטעם העיקרי המובא בראשונים (אבודרהם ועוד) הוא מחמת גזירה שגזרה מלכות הרשעה שלא לקרוא בתורה, לפיכך התחנמו בני ישראל וקראו בספרי הנביאים בעניינים שהם מעין המאורע של פרשת השבוע, מנהג שנמשך אף לאחר שבחסידי השי"ת התבטלו הגזירות, עד שנשתרש הדבר כהלכה גמורה וכחובת השעה לא פחות משמיעת קריאת התורה (ראה שו"ע הרב סימן רפ"ד ס"א ומשנה ברורה שם ס"ב).

ואם כי בפרשת השבוע מרבים להגות בה וללמדה כראוי, כבר בהגיע העולל הרך לבן חמש למקרא מתחילים ללמוד עמו את פרשיות התורה, עד שכל אחד מבין את פסוקי התורה על בורים ויודע את תוכנם, כמו כן מדי שבוע בהגיע שבת קודש משתדל כל אחד ואחד ללמוד את פרשת השבוע על פי פר"ס התורה, ומתחמם לאורה בווערטער ונפלאים המעוררים את הלב ומחדדים את הלשון, הרבה דיו נשפך והמוני גויילים נפרשים מדי שבוע בכדי לבאר ולדרוש את פרשת השבוע בכל מיני אופנים, בין מספרים הקדמונים ובין מבעלי דרשנים בני זמננו שמלקטים כל מיני ביאורים ומגישים אותם לכל בשפה השווה לכל נפש.

אולם לא כך הם פני הדברים בכל מה שקשור ללימוד ההפטרות שבו רבתה העזובה, כמעט אין לך מי שמכיר היטב את המאורעות עליהם מדבר הנביא בהפטרות, הרבה אנשים קורים את ההפטרות כמעשה קוף בעלמא ללא הבנה וללא שום ידיעה במה שהם אומרים עד שאין פיהם וליבם שווה כלל, חבל מאד שזוהו המצב, הפסד כולו שלנו, הרבה ידיעות בתורה אנו מחמיצים בשל כך, כמו גם בלי סוף רעיונות של מוסר ודבקות בהשי"ת שמבצצים ועולים מבין השיטין שמחמת חוסר הידיעה וההבנה אין אנו זוכים להרגיש בהם ולהתחמם לאורם.

**ביאור משולב של פשט עם הדרכות בעבודת ה'**

לכן מה מאד שמח ליבנו ותגל נפשנו על הופעת הספר הנפלא 'טיב הפטרות' אשר כשמו כן הוא, מיטיב ומשביח את תוכן ההפטרות של כל פרשיות השנה כולל ההפטרות הנקראות בזמנים מיוחדים, ומגיש אותם לכל אחד ואחד בטוב טעם ודעת, הספר נערך באופן מפליא ביותר ובצורה משולבת, כך שהוא מביא את ההפטרות עצמה בראש הדף, ולמטה, בחלק התחתון יותר, מגיש קודם כל את הפירוש הפשוט וביאורי המקראות, למען יבין הקורא את אשר לפניו ולא ישוטט כסומא בארובה, פעמים שחסר מעט הסבר ורקע מקיף על מה נסובים דברי הנביא אשר בלעדיהם כמעט ואי אפשר להבין למה מכוונים דברי הנביא, ואף את הצורך הזה מספק לנו הספר בצורה מעוררת השתאות על ידי הקדמות קצרות והסברים בין ענין לענין.

אך ללא שום ספק גולת הכותרת של הספר הינם הרעיונות הנפלאים והגיגי הקודש שיצאו מפי הגה"צ מורנו ורבנו שליט"א ושולבו בין הפסוקים, בכל פסוק ופסוק מוצא רבנו שליט"א את הרעיון שטמון בו להלכה ולמעשה, ומתרגם את כתבי הקודש להליכות עולם ולדרך של חיים במשנתם של רבותינו הקדושים והליכותיהם, כל אחד ימצא בין בתרי הספר את שאהבה נפשו, דיבורים של חיזוק ואמונה כמים קרים לנפש עייפה, כמו כן הדרכות ישירות והוראות מפורטות בעבודת השי"ת, ואילו לא ראינו את הספר כמו עינינו לא היינו יודעים עד היכן הדברים מגיעים ועד כמה אפשר ללמוד אורחות חיים ומסילות ישר מתוך ההפטרות שאנו קוראים מדי שבוע והרבה פעמים בלא שימת הלב הראויה.

בטוחים אנו שכל ההוגה בספר זה יהיה לו חיזוק גדול באמירתו או שמיעת ההפטרות, שלא יהיה יותר כמצוות אנשים מלומדה, אלא מעתה יאמר אותם במתינות יותר ובהבנה מרובה, ומתוך כך יפיק מן ההפטרות תועלת גדולה לנפשו, בין בעצם הבנת פשטות הדברים, שעל ידי זה זוכה ללמוד כהוגן את דברי הנביאים ונותן לדבריהם את כבודם הראוי להם, ובין שמתוך העיון וההתבוננות במקראות הקדושות יזכה להפיק מהם דרכי חיים ונתיבות יושר, להתקרב אל השי"ת ביתר דבקות ואמונה ולחיות חיים רוחניים טפח וטפחיים מעל הקרקע החומרי.

# שכר הצלת נפשות!

במדרש (ב"ר פרשה לג) נדרש פסוק זה שלפנינו, בזה"ל: "כשזכרתי לו, לא לבדו זכרתי, אלא לו ולכל מה שיש עימו בתיבה, ה"ד ויזכר אלקים את נח ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה".

"עיר קטנה ואנשים בה מעט, ובא אליה מלך גדול, וסבב אותה, ובנה עליה מצודים גדלים. ומצא בה איש מסכן חכם, ומלט הוא את העיר בחכמתו, ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא" (קהלת ט, די-טו). - עיר קטנה זה העולם, 'אנשים בה מעט' זה דור המבול, 'ובא אליה מלך גדול וסבב אותה'

זה הקדוש ברוך הוא, 'ובנה עליה מצודים גדולים' עקמן וכמנן. 'ומצא בה איש מסכן וחכם' זה נח, 'ומלט הוא את העיר בחכמתו, ויקח מכל הבהמה הטהורה וגו' (בראשית ח, כ), 'ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא', אמר הקדוש ברוך הוא אין לית אתון מנהרין ליה, אנא מנהר ליה, ויזכור אלקים את נח וגו' ע"כ. וביארו המפרשים, שכל זאת נזקף לזכותו של נח הצדיק, ושכרו עצום ורב, אחר שטרח בכל אותם י"ב חודש בהצלת כל באי התיבה, ודאג לכל מזונותיהם וצרכיהם. - ולפיכך נחשב לו כמי שהציל הוא בזכותו את כולם, והצלת כל אשר אתו בתיבה נזקפת כולה לזכותו, וכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

ואת זכות 'הצלת נפשות' עצומה זו, מזכירים אנו בברכת הזיכרון במוספין של יומא דרבא דראש השנה:

"וְגַם אֵת נַח בְּאֶהְרֶתְךָ וּבְפָקְדוֹתָיִךָ דְּבִרְךָ יְשׁוּעָה וְנַחֲמִים, בְּבִיבְיָאָךְ אֵת מִי הַמַּבּוּל לְשַׁחַת כָּל בְּשׂוֹר מִפְּנֵי רַע מַעַלְלֵיהֶם. עַל כֵּן זָכְרוּנוּ בְּאֵל לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ, לְהַנְחִיל וְלַעֲרֹךְ עֲשָׂרוֹת מַבּוּל, וְצָאֲצְאֵינוּ פְּחוּל הַיָּם".

-> 0 <-

בעירו של רבינו המהרש"א זצוק"ל התגורר יהודי אחד, שהיה ידוע בכל רחבי העיר בתור 'לץ' מפורסם. בכל מקום בוואו התגודדו סביבו תדיר אנשים ריקים ופוחזים, והוא היה שופע בפניהם דברי ליצנות, ועושה שחוק והיתול מכל הקדוש והיקר.

לאחר פטירתו מן העולם, בעת שהתעסקו עמו אנשי החברא קדישא בעסק הטהרה והתכריכים והכנתו לקבורה, היה אחד החברים מתנהג עמו בבייזין גדול, ובכל דבר שנוצף לעשות בו היה מבזהו ואומר, זה סופו של ליצי!

ואם לא די בזאת, הרי בטרם הכניסו לחדר הטהרה, סטר לו לנפטר על פניו בחזקה, באומר: הא כך כמנתן, למען ישמעו וייראו, ולא יתלוצצו עוד כלץ בנזה זה!

והנה בלילה הראשון שלאחר קבורתו הגיע הנפטר אל אותו איש שביהו, בחלומו, ותבע ממנו על שזלזל בו. וטען לפניו שעבר על עלבון תלמידי חכם! וקרא אותו לדין תורה לפני בית דין של מעלה. מתחילה לא התייחס האיש לכך ברצינות, וחשב לעצמו 'כל החלומות שווא ידברין...'

גם כאשר הופיע שוב בחלומו למחרת, חשב לו האיש, שכנראה כך הוא טבעם של לצים, להתלוצץ תמיד אף לאחר פטירתם מן העולם... שכן מה זה שקורא עצמו 'תלמיד חכם' הרי מעולם לא פתח ספר?

אך אותו הנפטר לא הרפה ממנו, ומדי לילה בלילה הופיע בחלומו בתביעה נחרצת והזמנתו לדין תורה בפני בית דין של מעלה, עד שכבר התיירא האיש ללכת לישון כי תיכף אחר שעצם את עיניו הופיע המת ואיים עליו.

ערב אחד בעלותו על יצועו הגיע המת כשמראהו מפחיד ונורא מאוד, וצעק עליו בקולי קולות על שאינו מתייחס לתביעתו, עד שתפס אותו בחזקה בצווארו, וצעק עליו, אם לא תתייחס לבקשתי אקח אותך בכוח!

האיש התעורר בהלה גדולה, כשהוא עדיין חש כאב חד מאוד בצוואר מפלימתו של אותו בר-מינין. הוא כמובן לא חזר יותר

## סיפורי השגחה פרטית שנשלחו לערכת ע"י הקוראים

### 'הבוטח בהם חסד יסובבנו'

במוצאי שבת ושמחת תורה שמעתי הבדלה בבית הכנסת עם עוד חברים רבים שנשארו להמתין להקפות שניות שנמשכו עד לשעות המאוחרות של הלילה.

כדי לא לבזבז זמן יקר התיישבתי עם החברותא שלי ללמוד בבית המדרש. כעבור זמן מה רציתי מאוד לשתות כוס קפה לחיות את נפשי, אבל היכן מוצאים עכשיו קפה? חבר שלי אמר לי שאין סיכוי למצוא קפה עכשיו באזור ואני כאשר אני שומע שאין סיכוי, המשפט הזה מספיק לדרוך אותי כקפיץ ותיכף השבתי לו כי אין עוד מלבדו ואם בורא עולם רוצה יהיה לי קפה ובשפע!!! תיכף התחלתי לחשב לו את הדרכים שיכול ה' לשלוח לי קפה ואחרי פלפולים סיכמנו שבסוף ה' ישלח את הקפה אך בדרך שלא חשבנו עליה.

אחרי עוד לימוד יצאנו להתאורר מעט ומה גדול היה הפלא שצמוד לבית המדרש היה 'קאווע שטיבל' (חדר קפה) ערוך ומסודר, אלא שהשלט הורה כי מחיר לכוס קפה הינו שקל אחד... הייתי עם בגדי שבת ולא היה עלי שקל, חברי הפנה את תשומת ליבי לעוד מודעה קטנה בה נכתב: "הקפה הלילה מוקדש ללומדים, בחינם!!!" שמחתי שמחה גדולה והודיתי לה' מאוד על רוב חסדיו.

חברי שמח אף הוא שמחה גדולה והזכיר לי כי לפני חודשים אחדים היה אותו סיפור בעת שלמדנו ולא היה חלב לקפה, אמרתי לו שה' ישלח והוא בשלו שזה לא יקרה... שאלתי אותו: "היד ה' תקצר?" הוא אמר שלא אבל על פי דרך הטבע לא נראה שיהיה חלב לקפה...

כעבור דקות אחדות התקשר אלי יהודי מבוגר שאני עוזר לו כשצריך וביקש טובה, עליתי אליו הביתה לרגע וכאשר פניתי ללכת ביקש שאעשה לו טובה ואתרום את החלב שלו לשיבה כי הוא לא אוכל חלבי והוא קיבל את זה בחבילת מזון...

איזה התרגשות היתה לי אז!!! זה כמו חיבוק שה' אומר אני אתך, או במילים אחרות אני משגיח עליך וככל שהאמונה יותר חזקה כך ההשגחה של ה' משתנית והופכת להשגחה ניסית מעל הטבע ממש.

בעל המעשה: א.א.

הפעונים לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

לשנתו, רק נטל את ספר התהלים לידו, והמתין עד שיעור השחר. תיכף עם בוקר רץ האיש בהלה גדולה אל מוזה ורבו המרא דאתרא, רבינו המהרש"א זצ"ל, וסיפר לפניו את כל הענין מתחילתו ועד סופו על בוריו.

נחרד המהרש"א מעומק דין של מעלה, והורה לאיש לבוא אל ביתו בלילה הבא, וציווהו לשכב על מיטתו שלו, וכאשר יופיע שוב המת בחלומו יקרא לו מיד.

ואכן תיכף משנשכב האיש במיטתו של המהרש"א נפלה עליו התרדמה, ומיד ראה את המת זועק כנגדו בקול, ושוב הכאיב לו

בלפיתת צווארו, עד שצעק מרוב כאב, ומחמת הצעקה והכאב התעורר תיכף משנתו.

רבינו המהרש"א שעמד הכן והמתין לבואו של הנפטר, תיכף כששמע את צעקתו רץ פנימה אל החדר שבו שכב האיש על מיטתו, והחל לדבר עם נשמת הנפטר שהיה מוכר לו היטב.

במהלך שיחתם שאלו המהרש"א לפשר תביעתו בדין 'ביזיון תלמיד חכם', והלא מעולם לא פתח ספר, ומעודו היה עם הארץ גמור!

ענה לו הנפטר שמשום מעשה שהיה קיבל שם 'תלמיד חכם', כאשר פעם הלך לטייל על שפת הנהר, והנה בדרך הילוכו אנה ואנה ראה פתאום איש יהודי אחד שנכנס לטבול בנהר, ובעודו בטבילתו שטפו גל גדול, הנהר החל גואה וגועש, והאיש הסתבך במערובולת קשה שבין הגלים, וכמעט שטבע בנהר הסוחף.

כראות אותו לץ את היהודי טובע בנהר, חש תיכף לקראתו קפץ פנימה היישר אל תוככי הנהר השוצף במסירות נפש, בכוחות עצומים נלחם כנגד הזרם האדיר, משך את האיש בידיו מתוך המים, עד שהצליח להצילו מן השטף הגדול, ולהעלותו אל שפת הנהר. שם טיפל בו במסירות עצומה, עד שחזר לחיות ולאיתנו.

ובהיות שאדם זה שטבע בנהר היה תלמיד חכם, והוא הציל את חייו, הרי דין של מעלה נותן שכל התורה והמצוות שפעל ועשה אותו תלמיד חכם מאותו יום והלאה, הכל נזקף גם לזכותו של המציל, שכן בזכותו עשה התלמיד חכם את כל תורתו ועבודתו.

כענין דקיימא לן בפרק אלו מצואות (בבא מציעא כד): "המציל מן הארץ ומן הדוב, ומן הנמר ומן הברדלס, ומן זוטו של ים, ומשולליתו של נהר, הרי אלו שלו".

ובכך נמצא אותו 'לץ' מכונה גם הוא בשם 'תלמיד חכם', אחר שכל אותה תורה נזקפה על שמו, וממילא נמצא זה האיש שביהו אותו נידון כדין המבזה תלמיד חכם, שאין תרופה למכתו! (שבת קיט).

לאחר ששמע המהרש"א את טיעוניו, אמר שהלכה פסוקה היא בדיניו שהתובע הולך אחר הנתבע (חושן משפט סי' יד ס"א). ולפיכך אין בכוחו לכפות את האיש להיגרר אחריו לפני בית דין של מעלה, כי אם בהיפך יגרר הוא אחר הנתבע, ויבא לפני בית דינו של המהרש"א, ושם ייפסק הדין כהלכתו.

ואכן קבעו להם זמן לדין תורה בבית מדרשו של המהרש"א, אולם בית המדרש הוכן בחיל ורעדה לקראת 'דין תורה' מופלא שכזה, ומחיצה לבנה של בוץ נפרשה בפנית בית המדרש עבור נשמתו של הנפטר.

בהגיע העת שלח המהרש"א את משמשו, נתן בידו את מטהו, וציווהו לילך לבית החיים אל קברו של אותו פלוני, שם ידפוק עם המקל על הקבר, ויאמר אל המת שהגיעה שעתו לבוא להתדיין בפני בית הדין.

קהל רב מכל בני העיר התאסף באולם הגדול של בית מדרשו של המהרש"א, והכל התייראו על נפשם, וציפו בחרדה לראות כיצד יפול דבר.

והנה לפתע נשמע קולו של הנפטר שהיה מוכר היטב לכל בני העיר, והוא החל מדבר אל המהרש"א שישב בתור אב בית הדין, וסידר לפניו את טענותיו, הוא בכה הרבה | הפסק בעמוד ד' <

בבכיות נוראות, והמהרש"א נצרך כמה פעמים לבקשו שלא יבכה כל כך ויסדר היטב את טענותיו, והיה המקום לחרדת אלקים!

לאחר גמר טענות התובע, פרש המהרש"א עם חברו הדיינים להתייעצות קצרה, ולאחר מכן חזר לפסוק את הדין.

המהרש"א נעמד על רגליו, והחל להרצות את דברו, דע לך! פתח ודיבר בשיירות אל המת, כי כל מה שקיבלת רשות לבוא ולקרות את הנתבע דגן לבית דין של מעלה, אין זה אלא מהתחכמות ותחבולת השטן כנגדך! לפי שרוצה לסבב על ידך שתגרום למיתתו של זה האיש קודם זמנו, כדי שאחר כך יוכל לטעון ולקטרג כנגדך שמחמת שגרמת מיתתו של יהודי אחר בטרם הגיע זמנו, נמצא ממילא שעבירה מכבה מצוה, ובכך תפסיד את כל מה שהרווחת בעקבות אותה הצלת נפשות שהצלת את התלמיד חכם מטביעתו. שהרי כל זכותך כאן היא רק בשכר הצלת אותו תלמיד חכם, ועתה שתגרום למיתתו של יהודי אחר, הרי זה יבטל ממך את זכותך הגדולה.

לפיכך סיים המהרש"א, אבקשך לטובתך שתסיר את תביעתך מזה האיש, כי הוא גרם טובה לנשמתך באותם ביוזנות שביזה אותך, ובכך לא תפסיד חלילה את כל מה שזכית בגין אותה הצלה מעלייתך!

כאשר נשמעה אוושה קלה מאחורי הפרגוד, נשמע אותו נפטר כמהנהג ומסכים, ומקבל עליו את הדין, ותיכף פרח וחזר למקומו בעולם הנשמות. ומאותו יום ואילך חדל והפסיק להגיע עוד אל האיש, והכל על מקומו בא בשלום!

ספר ייחודי בתקווה ההפטורה שלא נראה כקושם הזה

מה מלמד אותנו ההפטורה?  
מה בכלל הפשט בדברי הנביא?  
תמיד רציתי להבין להעמיק, אבל איך?

# טיב הפטרות

פנינו מוסר  
הוראות למעשה  
בדרכי עבודת השם  
הנלמדים מפסוקי הפטרות  
בתוספת ביאור  
משולב על הפסוקים

מאת הגה"צ  
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ  
שליט"א

ניתן להשיג בחנויות ספרים הפוערות  
הדפוס: תל אביב 6150-03

כנפשי! לדאבוני אין לי כלום ממש, אף לא גרגר אחד להצלתך, הלא שנינו יחדיו כאן נתונים באותה סירה... ובאותה צרה. אבל דבר אחד כן יכול אני להעניק לך, ואף בשפע רב! - אהבה עזה ושושפעת [ליב-שאף], על היותך איש ישראל קודש, ועל שאתה יהודי כמוני, ונשמתינו אחת הם!

ותיכף תפסו לאותו מסכן בישא בשתי ידיו, חיבקו ונשקו באהבה עזה ועצומה, עד שהחלו שניהם בוכים ברוב דמעות והתרגשות, ותוך כדי בכייתם היה זועק לו: איך האב דיר ליב! דו ביטט אייך! איך האב דיר ליב! [אני אוהב אותך, אתה יהודי, אני אוהב אותך].

כך עמדו שניהם יחדיו מתרפקים זה בזרועותיו של זה, ומוצאים לעצמם פיסה קטנה של אנושיות ורחמים בתוככי הגיהנם הנורא!

לאחר מכן כשעזבו, הדגיש לו שוב: תדע נאמנה, שאף כאן בשפלות היותר גדולה של ישראל, הקב"ה אוהב אותנו מאוד, כי אנחנו בני יקרים ואהובים שלו!

והנה לפלא גדול היה, שמכוח אותה אהבה גדולה וחמימות הלב, התאזר עוז אותו יהודי שהיה כבר ממש על סף מוות, ומכוח אותו חיזוק עצום שנטע בו החזיק מעמד עד שהגיע איזה דבר מאכל לפיו.

ומאז כמו נכרתה ברית אהבים ביניהם, ונעשו חברים קרובים בדם ונפש כל ימות הזעם, ויחדיו עמדו בכל הגזירות הקשות, ומחזקים זה את זה!

שניהם יחדיו שרדו את התופת, ונשארו בארצות החיים בחסדי הש"ת הנאמנים עליהם, והקימו משפחות גדולות וענפות בדור התקומה שלאחר המלחמה.

מכאן ראיתי, סיים רבי ישראל את סיפורו המרתק, גדול המצוה של הצלת נפשות, שכשמרחמים ואוהבים איש ישראל באמת ובתמים, הרי זה ממתיק את כל הדינים הקשים. כמ"ש (שבת קנא): "תניא רבן גמליאל ברבי אומר, 'נתן לך רחמים ורחמן והרב' (דברים יג, יח), כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים".

ובכן היה תולה ר' ישראל, שבזכות אותה אהבה ורחמים שהיה ביניהם במחנות, ניצלו ושרדו לחיים.

-> <-<

כשהתבוננתי בדבריו הגעתי למסקנא, שגם כיום נתונים אנו במצב של כעין 'שואה רוחנית' רחמנא ליצלן כידוע ליודעים. ובמה אפוא נוכל לחזק עצמנו, ולהינצל ולשרוד ברוחניות, ולחיות כאיש ישראל ישר ונאמן? - בכוח 'אהבת ישראל', כאשר נאהב ונקרב איש את רעהו באהבת חינם, לחזק ולעודד תמיד "איש את רעהו ועזרו, ולאחיו יאמר חזק!" (ישעיה מא, ו).

ובדרכי אהבת חינם ושלוש ורעות נזכה מהרה לצאת מגלות המור, להחיש גאולתנו ופדות נפשנו, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

אומרים: "דין הניא לי" וכיוצא].

וטיב גופא דעובדא כך היתה, שפעם אחת פגש רבי ישראל במחנה העבודה הנאצי [לאגרן] ביהודי חלוש ותשוש, שהיה 'נפוח כפף' ל"ע. כאשר היה זה מצוי רבות במחנות, אנשים שגוועו ברעב רח"ל. והיה אותו יהודי על סף 'בולמוס' קשה, כנראה שזה כמה ימים שלא בא שום דבר מאכל אל פיו, ועמד בשארית כוחותיו האחרונים על יד 'פח אשפה' גדול שבקצה המחנה, ונבר וחיפש בתוכו, אולי יעלו בידו טיפין שיריים של אוכל...

נכמרו רחמיו של ר' ישראל על שפל הנורא של איש ישראל קודש, שבקושי מחזיק נשמתו באפיו! הוא ניגש אליו ברוב חמלה ואהבה, ושאלו: אמור נא איש יהודי! במה אוכל לעזור לך? - היהודי המסכן הופתע לגלות זיק של רחמים וחמלה בתוך ים אדיר של אכזריות שטנית והתנכרות מוחלטת... וענה בלחישא כשבקושי מצליח להגיע בשפתיו: אָפְטֶס עָקְהִין... [משהו לאכול].

הצטער מאוד ר' ישראל שלא היה בידו אותה שעה ולא כלום, שאף הוא היה איתו עימו באותה צרה... אך ליבו יצא מקרבו למראה איש ישראל המתייסר כל כך, ומעיו המו עליו.

הוא פנה אפוא אל האיש, וכה אמר לו: ראה נא אחי יקר, אוהבי

הלימוד מוסר הנלמד לנו מטיב מעשה נורא זה, עד כמה נוקב ויורד שכר מצוה אחת! ובפרט שכר הצלת נפשות, ואי אתה יודע שכרן של מצוות.

לפעמים יכולה מצוה אחת בלבד, להציל מן הדין אפילו את הקל שבקלים, ובפרט מצוה עצומה ונפלאה כזו של הצלת נפשות! ויש קונה עולמו בשעה אחת.

לפיכך אין לזלזל חס ושלוש בשום מצוה ודבר טוב הבא לפני האדם, וימרה לחטוף מצוות ומעשים טובים בעולם הזה, התקן עצמך בפרחדור כדי שתיכנס לטרקלין בכי טוב, אמן.

[פירוט: קובץ 38927]

-> <-<

סיפר לי איש חסיד, יהודי יקר מוקני חסידי בעלזא בירושלים ת"ו, ה"ה מוהר"ר ישראל קליין זצ"ל, טיב מעשה יקר ונפלא. רבי ישראל היה יהודי של צורה, ניצול שואה, שעבר 'שם' את כל שבעת מדורי גיהנום, ועמד בכלם בגבורה! זכה לשרוד ולהימנות בין המעטים שבמעטים שנשארו בארץ החיים.

באחת השיחות שהיו לי עימו בסיפור קורות חייו מימות הזעם, נפתח ליבו, ושח ואמר: דומני לפי עניות דעתי, שאולי אוכל לכוון טעם הווכח שעמדתי לי, להינצל מן התופת הנוראה. [על דרך שמצינו בחז"ל ובספרים (עי' זוה"ק ח"ג קכב), שהיו

## על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשפחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצו"ב | התורמים להפצת העלון

לע"נ ר' ישראל נתן נטע ב"ר דוד צבי המקו ז"ל דוד ב"ר משה ז"ל	לע"נ הינדל בת ר' משה ירמיהו ע"ה	לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מורדכי ה"ו	לע"נ ר' יחזקאל צבי ז"ל   ולרפואה שלמה ולהצלחת לבת אה אילת תח"ו נתרם ע"י בנם יחיאל יהושע ה"ו	לע"נ האשה מרים בת ר' דוד	לע"נ שמחה בת רחל יחזקאל בן עמומה	לע"נ ר' דב ב"ר אברהם יעקב ז"ל נפטר ה' אלול	לרפואת בועז בן מירה	גרפצ'יק סל: 02-5002321	גרפצ'יק סל: 02-6257948 קשת הרשת מיתוב יח"צ וקידום מכירות info@keshet-hareshet.co.il	לע"נ רבי דוד צבי ב"ר יצחק ז"ל נתרם ע"י בנו מנחם מורדכי ה"ו	לע"נ ר' יחזקאל צבי ז"ל   ולרפואה שלמה ולהצלחת לבת אה אילת תח"ו נתרם ע"י בנם יחיאל יהושע ה"ו
--	---------------------------------------	---	---	-----------------------------------	--	--	---------------------------	---------------------------	---	---	---

י"ו ל' ע"י קהילת שבת בביית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 078-3331109-10455-05276 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגועניך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ ההדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173